

Harbin arazi ve harta ile münasebeti

Çeviren: Albay
A. Nuri Denkmén

Harp usullerinin ve harpte kullanılan vasıtaların gittikçe müttekâmil bir surette değişmesi bu gün harta ve arazi bilgisinin ehemmiyetini çok artırmıştır. Bu ehemmiyet ahiren Almanya Harblye nezareti erkânından bir zat tarafından kaleme alınan (Arazi ve harta bilgisi) adındaki kitabında pek kuvvetle şerh ve izah edilmektedir. Esasen bilhassa her sınıftan subaylarımız için pek istifadeli malûmatı ihtiva eden bu kitap büyük Genelkurmayın emirleriyle Herta genel direktörlüğünce Türkceye tercüme edilmektedir. Yüksek ve kıymetli mafevkimden aldığım emirden cesaret alarak bu kitabın harbin arazi ve harta ile olan sıkı münasebetini pek güzel teşrih eden mukaddemesinin tercümesini sayın okuyucularıma takdim ediyorum:

“Alman generallerinden Blume “Sevkülceş,, adlı kitabında şöyle demiştir : “Kıtaların muharebe faaliyetinin üzerinde o faaliyetin icra ve itmam edildiği arazi ile sıkı münasibeti vardır ,, [General Blume 1870 seferine iştirak etmiş büyük harpte komutanlık etmiş kıymetli bir generaldir. “Sevkulceş,, ismindeki eseri meşhurdur.]

Filhakika arazinin kıtaların her nevi faaliyetine olan tesiri daimi surette artmaktadır. Gittikçe terakki eden teknik kıta sevk ve idaresinde harp için öyle vasıtalar vücuda getirmiş ve bahşetmiştirki, bunların temin ettiği faideler ancak arazinin kıymetinin doğru takdir edilmesi ve maksada muvafık surette kullanılması halinde ümit edilen muvaffakiyeti temin ederler.

Kıtaların sevk ve idaresinde tasavvur edilen tabiye maksadını icraya kabiliyetli arazi ekseriyetle hartaya bakarak aranır. Tabiye faaliyetinin sevk ve idaresi ikinci derecede ve muayyen bir araziye tabi olup bu arazinin tabiye şekline uygun olması lâzımdır. Bu halde arazi ile kıtanın sevk ve idaresi sıkı surette bir birine merbut kalır. Arazi bilgisi askeri ehemmiyeti noktai nazarından tabiye ile birlikte adım adım gider ve ekseriya bir çok hallerde silâh ve müdafaâ bilgisine de temas eder.

Yeni zamanın orduları için toplanmak ve yürümek hususunda demiryolu ve yol şebekelerinden azamî surette istifade etmek icab etmektedir. İnşaat ve arazinin teşekkülü, ikamet ve istikşaf ve emniyet tesisinde çok müessir olurlar. Fakat kat'î olarak diyebilirizki, arazinin ehemmiyeti muharebede kendi kendine meydana çıkar. Taarruz ve hucumlar bütün silâhlar kadar, arazinin evvelden kemali dikkatle yapılan keşfi de mühimdir. Müdafaada bu ehemmiyeti daha yüksek derecede meydana çıkar. İyi ve esaslı istikşafdan sonra karar verilen muharebenin müteakip ceryanı artık atış muvaffakiyetine bağlı kalır.

Atlı ve motorlu kıtalar için kendi faaliyetlerinin çabuk çabuk değişmelerine mukabil, arazinin kullanma kabiliyetinin sür'atle bilinmesi icabeder. Orduların kullandıkları gaz vasıtaları ve muharebe arabaları için arazi yine müessir olur.

Kezalik hava subayları ve rasıtları tayyareden araziyi süratle tetkik etmek mecburiyetindedirler.

Arazinin kuş bakışı ile veyahut yüksek bir noktadan yapılmış bir resminden ibaret olan manazırı hartadan anlamak bu gün son derece ehemmiyet kesbetmiştir. Her subay buna alışmış olmalıdır.

Her subay arazinin kendine bahşettiği bütün faideleri öğrenmeli ve kendi kıtasının nef'i ve düşmanın zararı ve imhası için lâzımgelen şeylerden derhal istifade etmeği bilmelidir.

Unutmak ve ihmal etmek, itimad edilen ve yapılan hatayı ancak kan fedakârlıklarla tamir ve islahı mecbur kalan kıta ya karşı bir günah olur. Bunun için her subay açık ve alışmış bir gözle araziye görmeli ve bunun tesirini tetkik etmeyi öğrenmelidir. Ancak bu surette o subay kıtasını hizada yetiştirebilir ve harbde zaferi kazanır. Bundan başka subay arazinin resminden (haritadan) veya hava resiminden tersim olunan mıntıkanın bir hayalini önünde yeniden canlandırabilirdir. Zira komutan ekseriya haritaya nazaran emir verir. Kendisi ve kıtası hartaya bağlıdır. Harta endirekt atışlarda (pilan atışlarında) pek hususi bir ehemmiyet kazanır. Topcu ve ağır piyade silâhları için atış esaslarını harta vasıtasile tayin ve tesis etmeye tamamilen hususi bir dikkat hasır ve sarf edilmelidir.

Arazi üzerinde yapılan talimler evveleminde hartada bulunan tafsilâtı öğrenmeğe vasıta olurlar. Etrafa bir bakış, gözün gördüğü tafsilâtın hartada nasıl teressüm ettiğini öğretir. Kezalik eşkâli arazinin hartada nasıl gösterildiği en kolay surette araziye bakarak anlaşılır. Bununla, aynı zamanda harta kullananları anlamakla düşünmeğe alıştıracak vesile ve fırsatlar zuhur etmiş olur. Araziyi tanıyabilmek için, en çabuk bir bakışla tabiat ile araziye kuvvetli surette mukayese etmek lâzımdır. Bu mukayese, aynı zamanda şekli arazinin harta üzerinde muhtelif tersim usullerile gösterilmesi bilgisine ait en iyi esasları teşkil eder.

Eğer aynı zamanda muhtelif mikyaslı hartalar da kullanılır ise, neticede beher mikyasın en iyi nerelerde kullanılabilceği öğrenilir. Bu surette arazinin askeri maksatla tersimine ait icabat için ilk malûmat elde edilmiş olur.

Arazinin esaslı unsurlarını en basit vasıtalarla çabuk tersim ederek açık ve isabetli bir mürtesem husule getirmek için ameli mümarese lâzımdır. Burada bulunması muhtemel olan liyakat noksanlığı sebat ve gayretle pek güzel telâfi olunabilir. Komutanın karar vermesinde ihtimal kat'i bir tesir yapacak bir rapor için lâzım gelen ve kelime ve cümleden daha emin ve manalı olan bir kroki üç beş dakikada daima vücuda getirilebilmelidir.

Subay askerlik noktayı nazarından sathı arzın mühim kısımlarının tafsilâtına kadar doğru tersimine (kroki yapmağa) alışmakla kalmayacak, mesaha cihazlarının nasıl kullanıldığını öğreneceği gibi es son atış esaslarına ait malûmat sahibi de olacaktır.

Bu suretle yetişmiş subay, maiyetini araziye doğru anlamak, harta okumasında emniyet, doğru cihet bulmak ve kroki tersim etmek hususlarında vereceği derslerle yetiştirir. Subay bütün hayatınca hususi çalışmalarile araziye dair noktayı nazar ve hükümlerini daima takviye edebilir. Arazi üzerinde yapılan tatbikat ve ameliyat ve harp tarihleri mütaleası bu bapta en müessir vasıtalaradır.

Askerliğe ait tekmil teşebbüs ve maksatların yapılmasına müsait hartaların ehemmiyetine mebni bütün hükûmetlerde bu gibi hartalar askerlerin idaresinde vücuda getirilmiştir. Almanyada dahi evvelce böyle idi. Eski Ordunun bir çok subayları memleketin mesahasına ve topoğrafya hartalarının vücuda getirilmesine iştirak etmişlerdir. Fakat büyük harpten

sonra - muhtemelen Versay muahedesinin çok darlattığı Alman ordusunun subay mevcudu zararına bais olmamak için - iş değişmiştir. Evvelce Harbiye nezaretinde bulunan bütün mesaha daireleri sivil dairelere tahvil edilmiş ve bunlara ilâveten diğer mesaha daireleri daha teşkil olunmuştur. Bu dairelerin işlerinin tesbiti için ekonomik maksatlar birinci derecede düşünülmüştür. Mamafi memleket mesaha sisteminin yenileştirilmesi maksadile bir kanun tanzim ve vaz olunmuştur. Ve bunda her şeyden evvel birinci olarak memleket müdafasının icabatı göz önünde tutulmuştur.
